

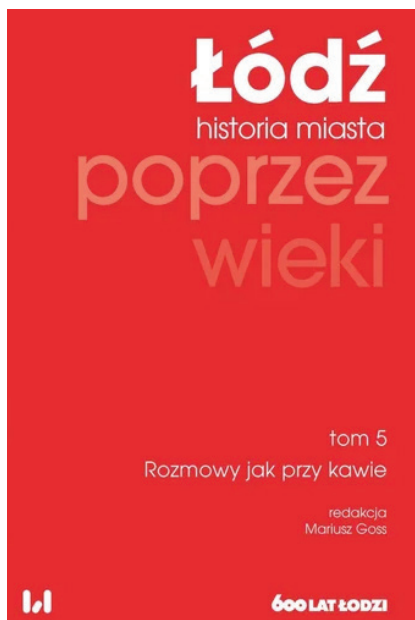
SPRAWOZDANIE Z PROMOCJI PIĄTEGO TOMU MONOGRAFII ŁÓDŹ
POPURZEZ WIEKI. HISTORIA MIASTA, T. 5: ROZMOWY JAK PRZY KAWIE,
REDAKCJA NAUKOWA MARIUSZ GOSS, WYDAWNICTWO
UNIwersYTETU ŁÓDZKIEGO, ŁÓDŹ, 18 LIPCA 2025 R.

Report on the promotion of the fifth volume of the monograph: *Lodz Through the Ages. History of the City*, vol. 5, *Conversations like over coffee*, edited by Mariusz Goss, University of Lodz Publishing House, Lodz, July 18, 2025

SŁOWA KLUCZOWE: sprawozdanie naukowe, Łódź, historia miasta, promocja monografii

KEYWORDS: scientific report, Lodz, history of the city, promotion of the monograph

600 -lecie nadania Łodzi
praw miejskich (1423–
2023) stało się impul-
sem do realizacji ambitnego projektu
naukowego – pięciotomowej monografii
zatytułowanej *Łódź poprzez wieki. Historia*

© by the author, licensee Lodz University – Lodz University Press, Lodz, Poland. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution license CC-BY-NC-ND 4.0

(<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

Funding Information: University of Lodz **Conflicts of interests:** None.

Ethical Considerations: The Authors assure of no violations of publication ethics and take full responsibility for the content of the publication.

Declaration regarding the use of GAI tools: not used

(Received: 2025-08-03. Verified: 2025-08-06. Accepted: 2025-08-16)

miasta. Inicjatywa podjęta przez środowisko naukowe Uniwersytetu Łódzkiego przy wsparciu wielu instytucji lokalnych i regionalnych, w tym: Urzędu Miasta Łodzi, Biblioteki Miejskiej w Łodzi, Archiwum Państwowego w Łodzi, Muzeum Tradycji Niepodległościowych oraz Muzeum Miasta Łodzi¹, była próbą wieloaspektowego opisanie przeszłości jednego z najbardziej dynamicznych ośrodków miejskich Polski. Po publikacji tomów poświęconych kolejnym epokom rozwoju miasta (do 1820 r.², 1820–1914³, 1914–1945⁴, od 1945 r.⁵), 18 lipca 2025 r. zaprezentowano tom ostatni – zatytułowany *Rozmowy jak przy kawie* – który domyka cykl i oferuje spojrzenie na historię Łodzi oczami specjalistów, a zarazem jej sympatyków.

Uroczysta promocja odbyła się w Sali Lustrzanej Pałacu Izraela Poznańskiego – siedzibie Muzeum Miasta Łodzi – miejscu o symbolicznym znaczeniu dla miejskiej tożsamości i pamięci historycznej. Wydarzenie poprowadził prodziekan Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Łódzkiego – dr Andrzej Kompa, który otworzył spotkanie i przywitał zgromadzonych gości. Dr Kompa podkreślił rangę zakończenia wieloletniego projektu badawczego oraz rolę, jaką odgrywa monografia w kształtowaniu świadomości historycznej mieszkańców miasta.

Po krótkim wprowadzeniu głos kolejno zabierali: prezydent Łodzi – Hanna Zdanowska, Rektor Uniwersytetu Łódzkiego – prof. dr hab. Rafał Matera, przewodniczący Komitetu Redakcyjnego całej serii – prof. dr hab. Jarosław Kita oraz dyrektor Archiwum Państwowego w Łodzi – Bartosz Górecki. Prezydent Zdanowska w swoim przemówieniu podkreśliła wagę publikacji dla budowania lokalnej tożsamości i promocji miasta, a także wyraziła uznanie dla autorów i redaktorów za ich wysiłek. Z kolei Rektor Matera zwrócił uwagę, iż dzieło to stanowi znaczący wkład Uniwersytetu Łódzkiego w dokumentowanie i popularyzację wiedzy o regionie. Rektor UŁ wyraził także nadzieję na powstanie tomu syntezującego i przetłumaczenie go na język angielski. Prof. Kita przypomniał zaś skalę przedsięwzięcia: zaangażowanie ponad stu naukowców reprezentujących różne dyscypliny, a także intensywność prac redakcyjnych, które pozwoliły na publikację pięciu tomów w zaledwie dwa lata. Z kolei Bartosz Górecki – dyrektor Archiwum Państwowego w Łodzi – podkreślił rolę reprezentowanej instytucji jako partnera naukowego, dostarczającego bazy źródłowej dla autorów.

¹ Więcej o inicjatywie: A. Czekalska, *Sprawozdanie z uroczystości podpisania listu intencyjnego dotyczącego opracowania monografii dziejów Łodzi*, Łódź, 29 lipca 2021 roku, „Studia z Historii Społeczno-Gospodarczej XIX i XX Wieku” 2021, t. 24, s. 181–184.

² *Łódź poprzez wieki. Historia miasta*, red. J. Kita, t. 1: *do 1820 roku*, red. T. Grabarczyk, Łódź 2023.

³ *Łódź poprzez wieki. Historia miasta*, red. J. Kita, t. 2: *1820–1914*, red. J. Kita, Łódź 2023.

⁴ *Łódź poprzez wieki. Historia miasta*, red. J. Kita, t. 3: *1914–1945*, red. P. Waingertner, Łódź 2024.

⁵ *Łódź poprzez wieki. Historia miasta*, red. J. Kita, t. 4: *od 1945 roku*, red. K. Lesiakowski, Łódź 2024.

Po wystąpieniach oficjalnych odbyła się rozmowa redaktora tomu – Mariusza Gossa – historyka, redaktora naczelnego „Kroniki Miasta Łodzi”, pełnomocnika Prezydent Miasta Łodzi ds. Dziedzictwa wraz z redaktorem naczelnym serii – prof. Jarosławem Kitą, przewodniczką po Łodzi i edukatorką – Justyną Tomaszewską oraz byłym senatorem, prezesem Towarzystwa Przyjaciół Łodzi – Ryszardem Bonisławskim. Na wstępie paneliści omówili główne założenia tomu, na które warto zwrócić szczególną uwagę, bowiem w publikacji, zamiast klasycznych tekstów historycznych, znajdziemy rozmowy z osobami, które odegrały (i nadal odgrywają) ważną rolę w życiu miasta. Następnie rozmówcy dali słuchaczom namiastki tego, co czytelnik może odnaleźć w piątym tomie monografii miasta. I tak można było dowiedzieć się, że książkę rozpoczyna pytanie „Gdzie leży Łódź?”, na które odpowiedzi szukał M. Goss z w rozmowie z dr. Tomaszem Pietrasem⁶. Ponadto J. Tomaszewska wspomniała, że na kartach publikacji można przeczytać o legendach Łodzi⁷, a także zderzyć z prawdą swoje wyobrażenia o łódzkich przemysłowcach⁸. Rozmówcy zwrócili uwagę, iż w książce nie brakuje także rozmów o łódzkim sporcie⁹ oraz nieodłącznym elemencie miasta – kinie¹⁰.

W rozmowie nie zabrakło refleksji osobistych – uczestnicy dzielili się wspomnieniami związanymi z pracą nad poszczególnymi częściami tomu, jak również szerszym kontekstem powstawania całej serii. Wypowiedzi te ukazywały nie tylko aspekt naukowy przedsięwzięcia, ale i emocjonalne zaangażowanie osób, które przez ostatnie lata współtworzyły kompendium wiedzy o Łodzi.

Zwieńczeniem rozmowy redaktora Gossa z innymi autorami rozdziałów, które zostały zamieszczone w publikacji, a także oficjalnej części uroczystości, były pytania zadawane przez obecnych na promocji monografii łódzian. Szczególną popularnością cieszyła się kwestia kontynuacji nagrywania podcastu promującego całe przedsięwzięcie wydawnicze¹¹. Po zakończeniu tej części promocji książki nastąpił czas na rozmowy kularowe w ogrodach Pałacu Poznańskiego. Był to także moment na zebranie podpisów redaktorów i autorów na zakupionych podczas spotkania egzemplarzach książek.

⁶ M. Goss, T. Pietras, *Gdzie leży Łódź?*, [w:] *Łódź poprzez wieki. Historia miasta*, red. J. Kita, t. 5: *Rozmowy jak przy kawie*, red. M. Goss, Łódź 2025, s. 11–38.

⁷ S. Latocha, J. Tomaszewska, *Legends Łodzi*, [w:] *op. cit.*, s. 83–96.

⁸ R. Bonisławski, E. Michalska, *Łódzcy przemysłowcy – między literacką fikcją a historyczną prawdą*, [w:] *op. cit.*, s. 157–172.

⁹ W. Filipiak, R. Gawkowski, M. Goss, R. Jung, *Dwa stulecia łódzkiego sportu*, [w:] *op. cit.*, s. 283–314.

¹⁰ A. Grzegorzczak, J. Wiewiórski, *Miasto kina. Prehistoria HollyŁódź*, [w:] *op. cit.*, s. 257–282.

¹¹ *Łódź poprzez wieki. Rozmowy jak przy kawie*, rozmowy prowadzi Justyna Tomaszewska, <https://open.spotify.com/show/4c1sXwRCfVWaTBmb8LAGwT> (dostęp: 24.07.2025).

Promocja tomu piątego, podobnie jak poprzednie cztery wydarzenia, zgromadziła licznych przedstawicieli środowiska naukowego, samorządowego, instytucji kultury oraz mieszkańców miasta. Dowodzi to, że historia Łodzi – odczytywana i interpretowana na nowo – znajduje odbiorców i rezonuje wśród tych, którzy z miastem są związani zarówno zawodowo, jak i emocjonalnie.

Aleksandra Staniszevska

Szkoła Doktorska Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Łódzkiego
Doctoral School of Humanities of the University of Lodz

 <https://orcid.org/0000-0002-3362-3031>

NOTKA O AUTORCE – ABOUT THE AUTHOR

Mgr Aleksandra Staniszevska – absolwentka studiów historycznych w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego w 2021 r. Obecnie doktorantka Szkoły Doktorskiej Nauk Humanistycznych UŁ. Autorka monografii *Jak Ty będziesz zadowolony, to i ja będę zadowolona. Listy Pauliny i Aleksandra Wielopolskich z lat 1860–1862* (2025).

Zainteresowania naukowe: dzieje ziemiaństwa polskiego, kwestia kobieca, historia społeczna XIX w., muzealnictwo, dydaktyka historii.

aleksandra.staniszevska@edu.uni.lodz.pl